

MAX LINDER

Max Linder, a világ első nagy film-mulattatója volt. Születésének 75. évfordulója némi alkalom arra, hogy a mai nemzedék előtt ismer-tessük életét és pályafutását. Max Linder németes neve ellenére is tősgyökeres francia. Igazi neve Gabriel Levielle és a Gironde megyei Saint Lonties-ben született 1883-ban. Maxi, ahogyan Lindert az egész világon becézték, *Chaplin előfutárja* a filmkomikum és a filmburleszk terén. Maga Chaplin is több ízben hangoztatta, hogy Linder minden groteszk mozgása, arcminimikája rendkívül nagy hatást tett rá és nagyon sokat tanult tőle. A korai francia filmművészet nagy alakja és művésze — az 1909 utáni időktől — Linder a humort is művésziesen produkálta, giccstől mentesen, minden pátosz nélkül. Eleinte kisebb, 150—300 méteres filmekben szerepelt, de utóbb, mint későbbi nagy utóda, Chaplin, áttért a nagy, teljes estét betöltő filmekre.

Max Linder emléke kedves epizódot juttat eszünkbe, amely *Buda-pest*en játszódott le 1913 őszén, amikor az akkori Alhambra-mulatóban fellepett. Egyik este felkereste Lindert Fröhlich János, az Újság című lap kiváló riportere és a Kino-Riport nevű filmgyártó vállalat egyik rendezője. Fröhlich felkérte Lindert, játsszon el a Kino-Riport számára valamilyen *kisfilmet*. Linder ebbe készséggel beleegyezett. Am, amikor ezt másnap megtudta a Pathé-filmgyár budapesti igazgatója, tiltakozott Lindernél ez ellen, mert szerződése értelmében a francia komikusnak csak *Pathé-filmek*en szabad játszani. Linder ezt tudomásul vette és erről értesítette Fröhlichet is. Fröhlich nem volt az a »könnyű« fiú, akit csak úgy könnyedén lehet rázni, hanem cselhez folyamodott. Másnap reggel több színházi görüllel megjelent a Ritz-szállóval szembeni ház kapuja alatt, valamivel távolabb állott egy gépkocsi, rajta filmfelvevőgéppel és Bécsi József operatőrrel. Az előzetes haditerv szerint a görüllöknek az volt a felada-

tuk, hogyha Linder megjelenik a Ritz kapujában, virággal a kezükben eléje futnak és »szeretettel« üdvözlik, virágot szórnak a lábai elé, esetleg össze-vissza csókolják. Ez pontosan meg is történt. De Linder észrevette a turpisságot és *elfutott a Gresham-kávéház irányába*. A *filmfelvevőgép és a görllök utána és most a francia filmek*en szokásos *hajsza kezdődött, amit Bécsi Józsa gondosan és hűségesen fotografált*. Néhány nappal később több budapesti moziban bemutatták a »*Max Linder budapesti kalandja*« című rövidfilmet, ami óriási szenzációt keltett.

Max Linder két teljes estét betöltő filmjével a *Hét évig nem lesz szerencsém* és a *kis kávéház* című filmmel világszerte hatalmas sikert aratott. A huszas évek elején idegbaj támadta meg a francia filmművészt, aki ezután még egy nagyobb szerepet vállalt a bécsi Vita-filmgyárban, ahol *Bánky Vilma* volt a partnere. A bécsi filmfelvétel után Linder hazatért Párizsba és ott 1925-ben feleségével együtt öngyilkosságot követett el. Ezzel letűnt a világ filmművészetének egyik jellegzetes figurája, de a kezdeti néma filmművészet nagy úttörőjének emléket az emberiség — amely annyira hálás mulattató szerepeiért — örökre megőrzi.

LAJTA ANDOR